

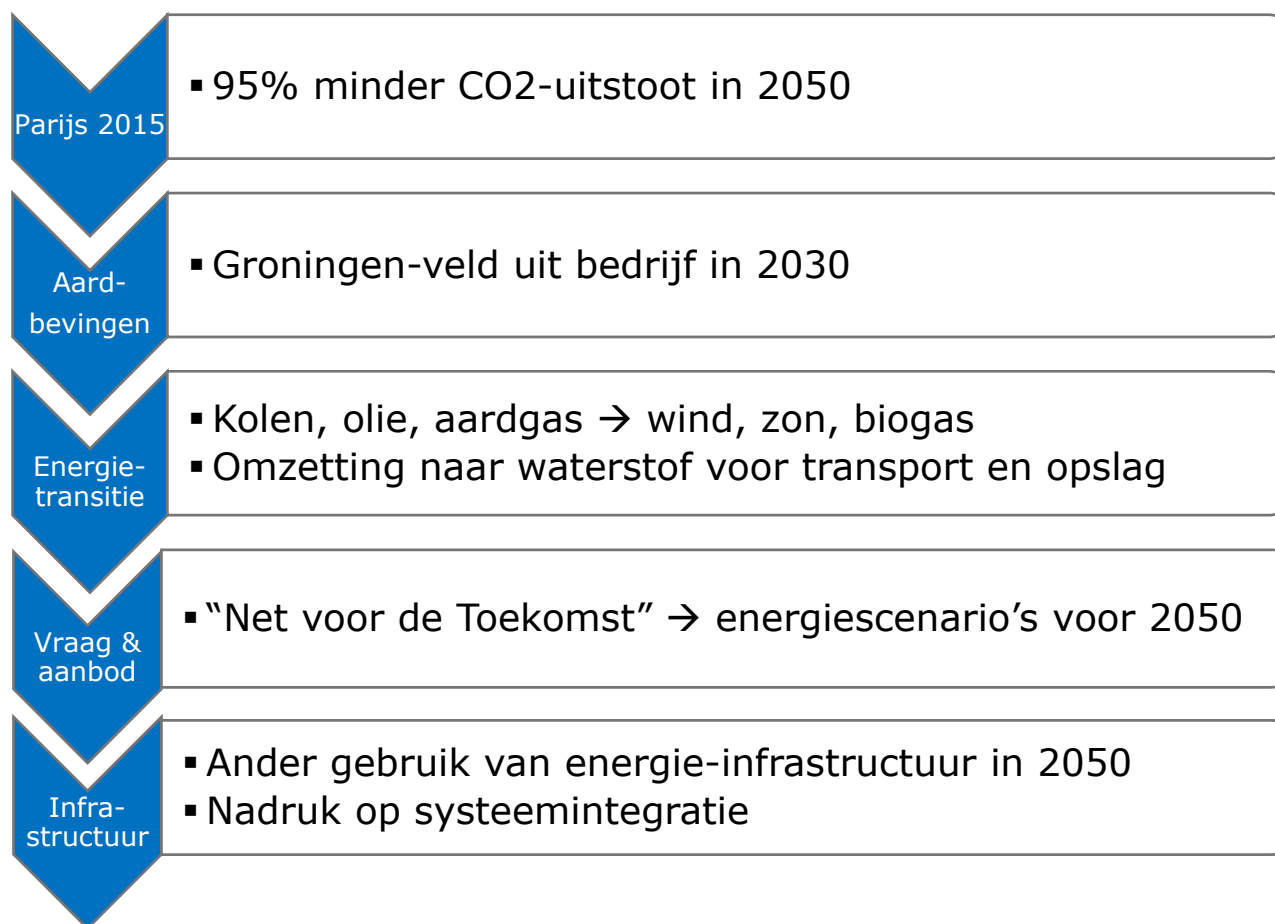
Infrastructure Outlook 2050

Transport van elektriciteit, waterstof en groen gas
in het toekomstige energiesysteem van Nederland

Jarig Steringa | LAN

De energietransitie in Nederland

Systeemintegratie op nationale schaal

TenneT
hoogspanningsnet

Gasunie
hogedruknet

Capaciteit: 20 GW

Capaciteit: 350 GW

Route naar 2050

1. Huidige netwerken als startpunt

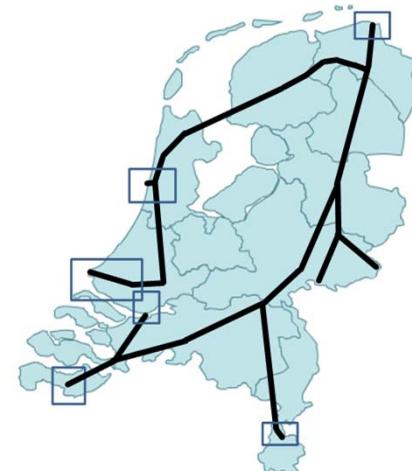
2. Investeringsplannen TenneT

- Versterking bestaande lijnen: 400 kV en 4000 A
- Nieuwe verbindingen voor wind van de Noordzee

3. Verwacht netgebruik Gasunie

- Invoeding van biogas met verzamelleidingen in RTL (en HTL?)
- Een waterstofnetwerk in 2030 dat industriële clusters en opslag verbindt

Modelfilosofie

1. Het gaat om energietransport op nationale schaal in 2050

2. Het jaar 2050 is verre toekomst

- Transport van energie (elektriciteit, waterstof, groen gas)
- Geen geavanceerde transportfysica, maar lineaire vergelijkingen
- Alleen transport op nationale schaal; geen lokale distributie

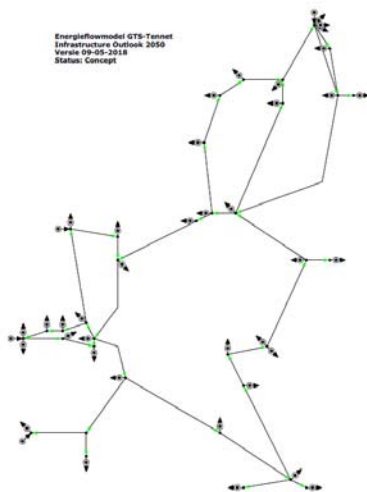
3. De klimaatdiscussie heeft nu behoefte aan antwoorden

- Eenvoudig model dat snel te bouwen is, of al bestaat
- Goed uitlegbaar aan geïnteresseerde partijen buiten Gasunie en TenneT

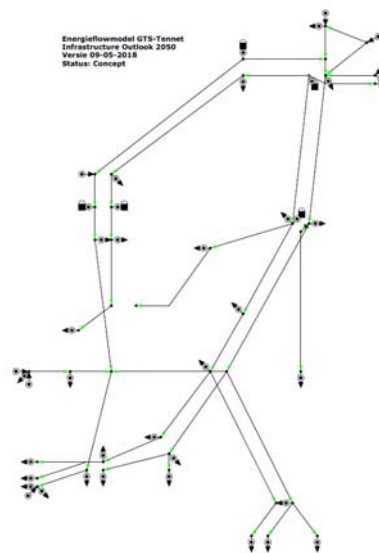
Nationale schaal = uitzoomen

- Alleen transport over langere afstanden
- Distributie = exit uit of entry in het doorgaande systeem

Elektriciteit
380 kV en 220 kV

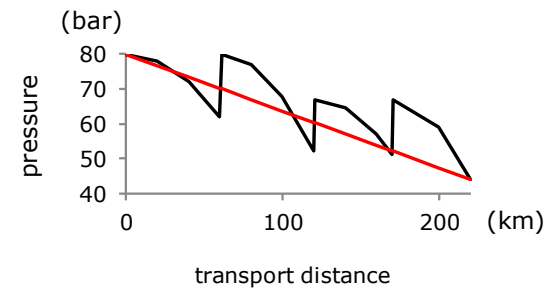
Waterstof & groen gas
80 bar en 67 bar

Lineair energietransport – motivering

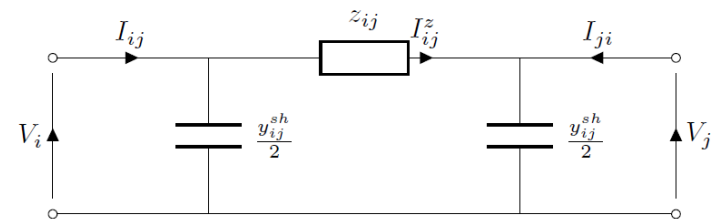
1. Lineaire drukval in gastransport

- $Q \cdot \Delta p$ is verlies van vermogen over afstand L
- Δp kan worden gelineariseerd

2. Lineair energieverlies bij stroomtransport

- Verlies van vermogen door verschillende vormen van impedantie
- Impedantie kan worden gelineariseerd

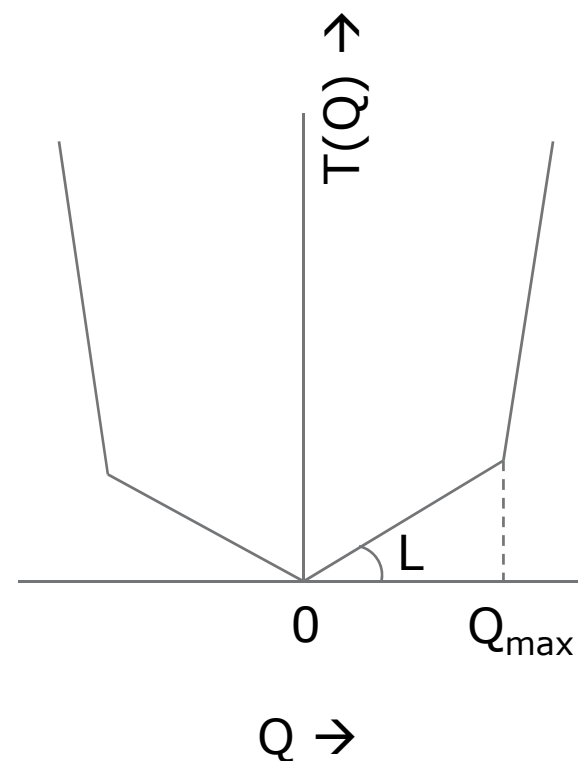
Lineair energietransport – model

- Alleen knooppunten en lijnen
  - Knoop: vraag/aanbod; behoud van energie
  - Verbinding: lengte L , capaciteit $Q_{\max}$
- Energietransport hangt af van
  - Getransporteerde hoeveelheid (Q)
  - Transportafstand (L)
- Transportbelasting van een lijn

$$T(Q) = Q \times L$$

- Stromingspatroon via optimalisatie

$$\min \sum_i T_i(Q)$$

Lineaire algebra →
snel algoritme

Het gecombineerde netwerk

Vereenvoudigde netstructuur

- Stroomnet (220 & 380kV)
- Aardgas- & groengasnet (67 bar)
- Waterstofnet (80 bar)

Knooppunten en leidingen/lijnen

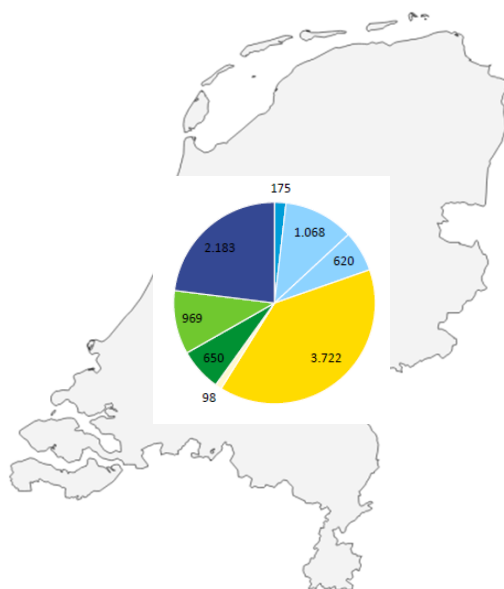
- E-XXX, G-XXX, H-XXX
- E-XXXXXX, G-XXXXXX, H-XXXXXX

Netkoppeling via

1. Centrales (CH₄, H₂)
2. Electrolyzers (P₂H₂)

(vaste locaties, vast rendement)

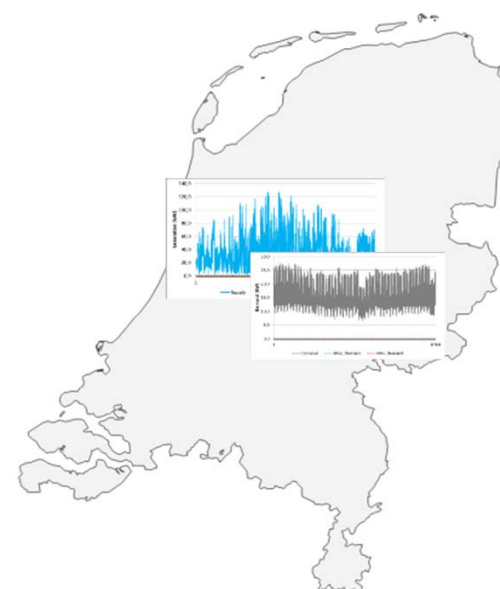
Stap 1: Van scenario naar tijdreeksen

Scenario's **CE Delft**
"Net voor de Toekomst"

Regionaal
Nationaal
Internationaal

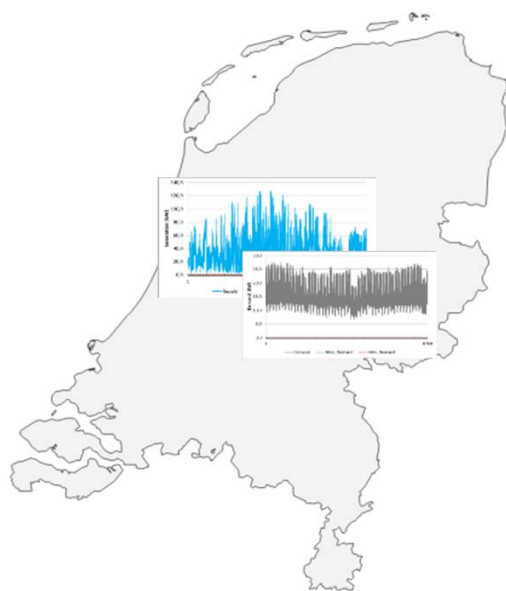

Maak tijdreeksen
m.b.v. **ETM** van **Quintel**

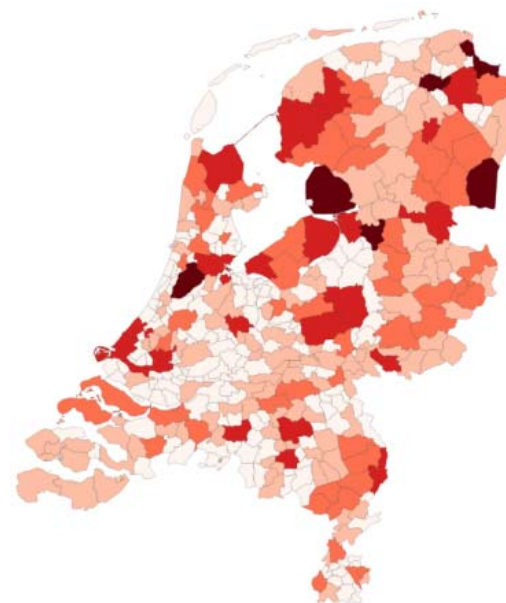
8760 uur, jaar 2015

Stap 2: Van tijdreeks naar regionale data

Maak tijdreeks
per marktsegment

8760 uur
Temperatuur- en windjaar 2015

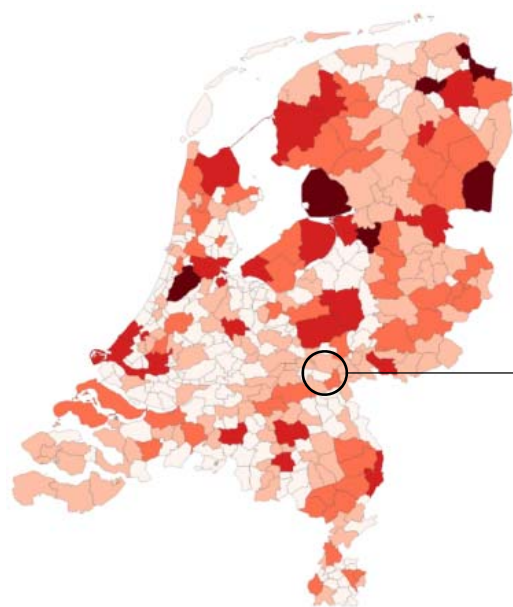
Verdeel landelijke data
over regio's (per markt)

Zon-PV, wind op land, wind op zee, groen gas

Industrie, huishoudens, mobiliteit

Etc.

Stap 3: Regionale data naar netwerkmodel

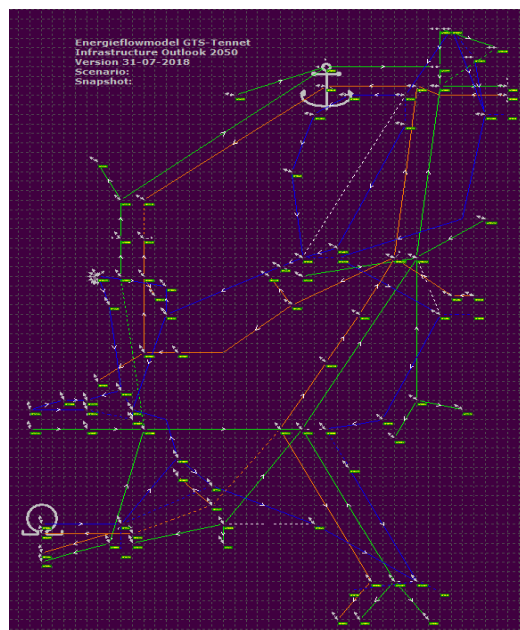
Koppel regionale data
aan knooppunten

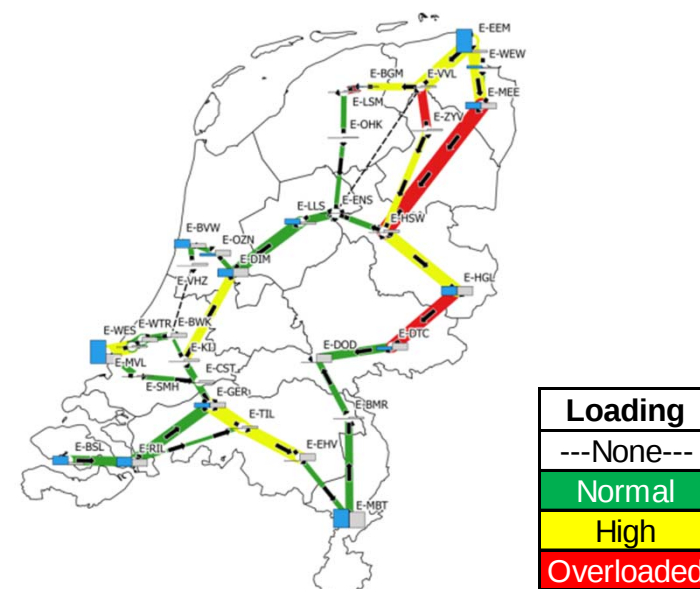
Voorzie geïntegreerd model
van data

Uurdata aanbod & afzet
+ netwerkgegevens

Stap 4: Transportberekening en analyse

Bereken energietransport
met rekentool MCA

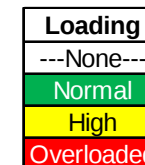

Visualiseer
stromingspatronen
en knelpunten

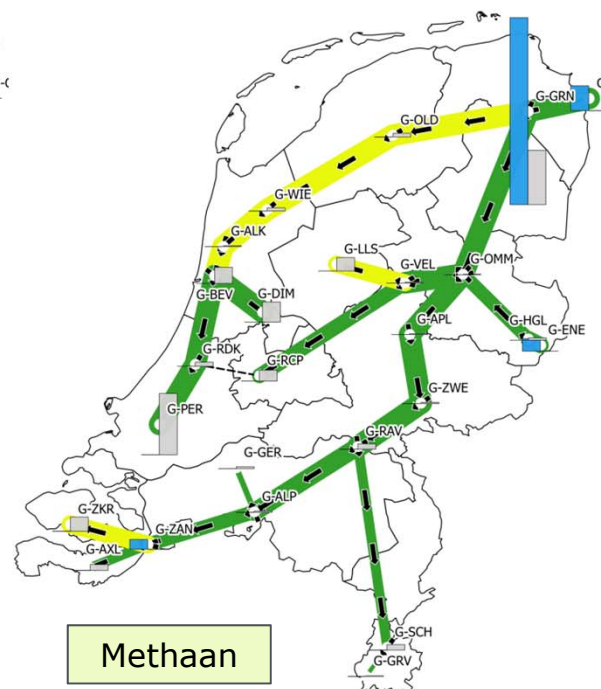
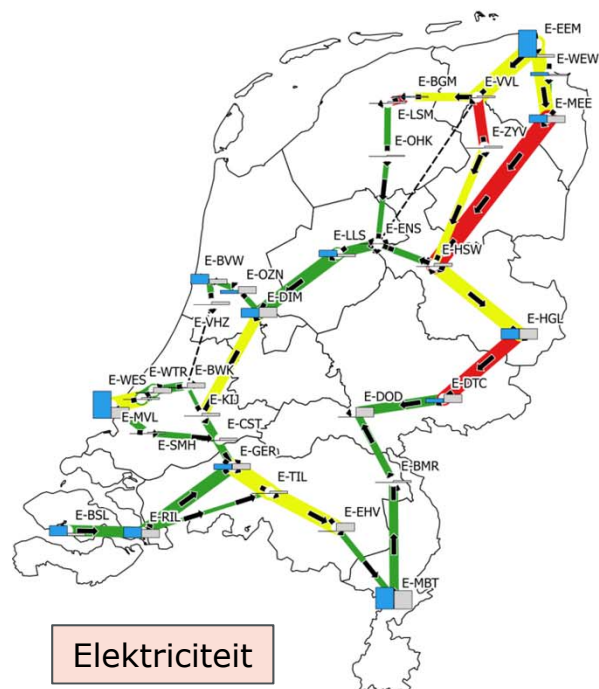
Voorbeeld 1: zonnige zomerdag, veel wind, lage vraag

Regionaal scenario: zonnepanelen + wind op land
Juni 2050, 12:00 's middags
Elektrolyse bij stroomproductie

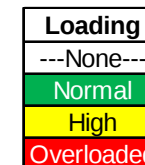
Voorbeeld 2: winteravond, weinig wind, hoge vraag

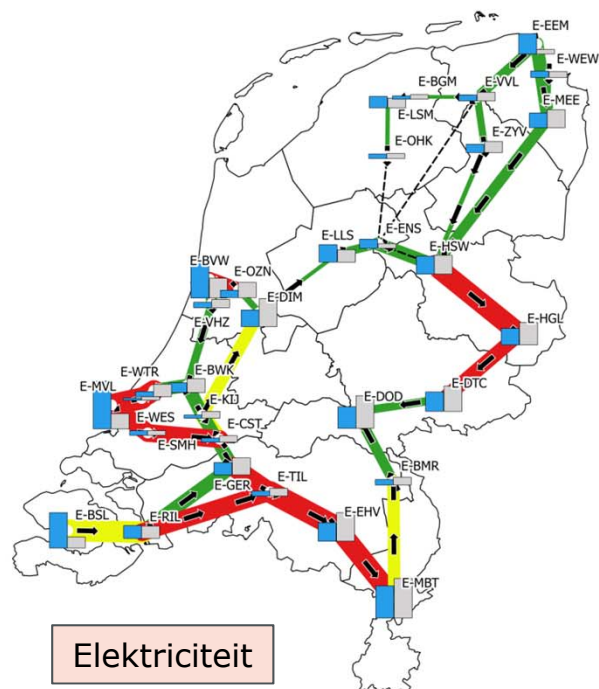
Regionaal scenario: zonnepanelen + wind op land

Februari 2050, 18:00 's avonds

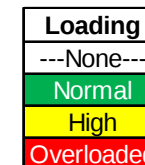
Elektrolyse bij stroomproductie

Voorbeeld 3: zomerdag, lage vraag, P2H2 bij de markt

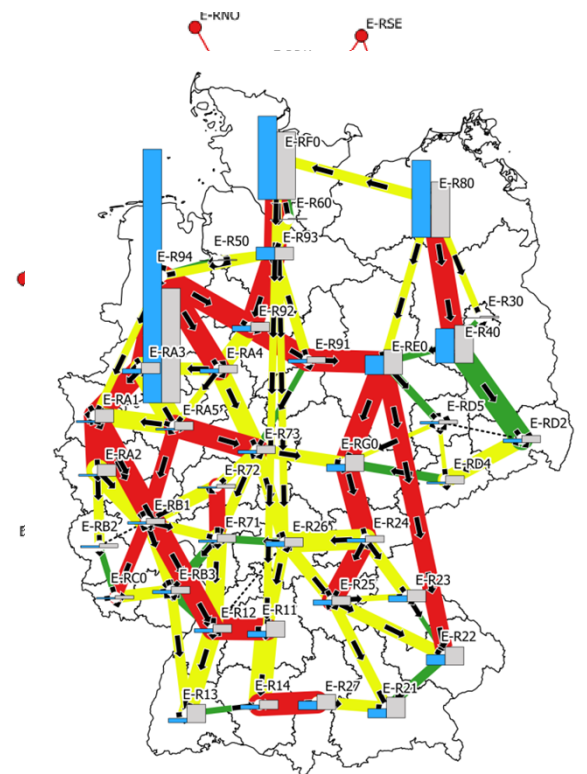

Regionaal scenario: zonnepanelen + wind op land
Juni 2050, 12:00 's middags
Elektrolyse bij de markt

Parallele studie in Duitsland

- Uitgevoerd door TenneT-D en GUD
- Complexer dan in Nederland
  - 16 gas-TSO's, 4 stroom-TSO's
  - Duitsland verdeeld in 38 regio's
- Rekenwerk eind 2018 afgerond
- Resultaten in gezamenlijk NL-DE rapport (februari 2019)

Conclusies (Nederland)

1. Koppeling en integratie van de landelijke gas- en stroomnetwerken is onontkoombaar
2. Het bestaande landelijke gasnetwerk is nodig, en is groot genoeg voor alle voorziene transport van waterstof en (groen) gas in 2050
  - Koppeling met cavernes is nodig voor seizoensopslag van waterstof
3. Het landelijke stroomnetwerk moet op weg naar 2050 worden versterkt
  - Locatie van elektrolyse en centrales is cruciaal